

రామాయణం హల్మికి మహార్షి రచించిన ఆదికావ్యం. ఇదీ ఏడు కుండలుగూ వీభజించబడింది. రాముడు ధర్మమన్వరూముడు, నీత పవిత్రత్వం, హనుమంతుడు భక్తి వరతీకలు.

1. బాలకూండం

అయ్యధీయలో దశరథ మహారూజుకు నాలుగు కుమారులు జన్మమిన్తారు: రాముడు (కుసల్య), భరతుడు (క్రూకేయి), లక్ష్మీమణుడు & శత్రువునుడు (సుమిత్ర). వీశ్వమహిత్రుడు రాములక్ష్మీమణులను తీసుకొని యజ్ఞ రక్తపుణ చేస్తారు. రాముడు శివధనున్నసును తెంచి నీతను వీహాం చేసుకుంటాడు. పరశురాముడితోసంఘర్షణ తర్వాత రాముడే మహిమ తెలుస్తుంది.

2. అయ్యిధ్యాకూండం

దశరథుడు రాముణ్ణశి యువరాజుగూ పట్టటాభిషేకం చేయాలనుకుంటాడు. క్షకీయే రెండు వర్గాలు అడుగుతుంది: భరతుడికి రాజ్యం, రాముడికి 14 సంవత్సరాల వనవాసం. రాముడు నీత, లక్ష్మీమణిలతో అడవికి బయలుదేరతాడు. దశరథుడు దుఃఖింతో మరణిన్నతాడు. భరతుడు రాముణ్ణశి తీరిగి తీసుకురూహలని వీరయత్నస్నిన్నతాడు కూడా వీఘలమమతాడు.

3. అరణ్యకూండం

వనవాసంలో శూర్పణభు రాముణ్ణశి కీర్తుంది. లక్ష్మీమణిడు ఆమె ముక్కు తేగిన్నతాడు. రావణుడు మాయమృగం (బంగారు జింక) పంవే నీతను అపహరిన్నతాడు. జటాయుమ రావణునితో వేరొడి మరణిన్నతాడు. రాములక్ష్మీమణిలు నీతను వెతుకుతూ ముందుకు నుగుతారు.

4. కిష్కింధుకూండం

రూముడు సుగోర్మిమని నోహితుడుమతూడు. హలిని సంహరిన్నాడు. సుగోర్మిముడు హనర సైన్యంతో నీతను వెతకడునికి సహాయం చేస్తాడు. హనరులు దీశలా వెతుకుతారు.

5. సుందరకూండం

హనుమంతుడు సముద్రరం దూటి లంకు వెళ్తాడు. నీతను అశోవనంలో చూని రూముని సందేశం, ఉంగరం ఇన్నాడు. లంకను దహనం చేసి తీరిగి వన్నాడు. హనర సైన్యానికి ఆనందం కలుగుతుంది.

6. యుద్ధకూండం

రూముడు హనర సైన్యంతోనీతును కట్టటి లంక వీద దూడి చేస్తాడు. కుంభకర్ణుడు, ఇంద్రజిత్తు, రూవణుడు మృతీ చెందుతారు. నీత వేముక్తి అమతుంది. అగ్ని పరీక్ష తర్వాత అయ్యియుకు తీరిగి వన్నారు. రూముడు పట్టటాభీషేకం అమతూడు. రూమరూజ్యం న్యధాపన.

7. ఉత్తేష్ఠరకండం

రామరూజ్య వేవరణ, లవ-కుశుల జననం, సీతా పరీత్యాగం, రాముని అంతేమ గమనం (సరయూ నదిలోజలసమాధి). (ఈ కండం తరువాత జీడించబడినదని కీర్దరి అభివ్రాయం.)

రామాయణం ధర్మం, భక్తి, కర్తవ్యం, సత్యం బోధిస్తుంది.

'రామోవిగ్రహమన్ ధర్మః' - రాముడే ధర్మ నేవరూమడు.

జయ శ్రీరామ !